

Міністерство освіти і науки України

Департамент освіти і науки ЛОДА

**Старосамбірський опорний заклад загальної середньої освіти
I-III ступенів №1 імені Героя України Богдана Сольчаника
Старосамбірської міської ради Самбірського району
Львівської області**

ЗВІТ

**про результати дослідження якості освітнього
середовища Старосамбірського ОЗЗСО
I-III ступенів як виховного простору**

11 жовтня 2023 року

Укладачі:

Олійник Любов Юліанівна -
заступник директора з виховної
роботи

Пащак Галина Богданівна -
практичний психолог

Гулик Ірина Ярославівна -
педагог-організатор

Білич Людмила Іванівна -
вчитель інформатики

м. Старий Самбір
2023

Замовник: Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

У звіті подано узагальнені результати дослідження якості освітнього середовища, як виховного простору навчального закладу з використанням електронного анкетування та елементами online-анкетування опитування. Дослідження було проведено 11 жовтня 2023 року в місті Старий Самбір Самбірського району Львівської області.

Виконавцями дослідження було учні 5-х, 9-х,11-х класів, педагогічні працівники, батьки (опікуни) учнів.

ЗМІСТ

Зміст	3
Вступ	4
Розділ I	9
Стислий опис методики дослідження	9
Виконавці дослідження ставили перед собою наступні ключові (дослідницькі) запитання:	10
Критерії оцінювання освітнього середовища як виховного простору:	11
Розділ II	15
Ключове запитання 1: У якій мірі виховний простір закладу є безпечним?	15
Ключове запитання 2: Наскільки в школі захищена людська гідність та який рейтинг рівня довіри?	20
Ключове питання 3: На скільки у шкільному закладі захищений демократичний виховний простір, гарантоване право учасників навчально-виховного процесу у житті освітньої спільноти?	27
Ключове питання 4: Наскільки забезпеченні можливості учнів формували ідентичність політичного українця, патріота й набутий досвід громадянської поведінки?	33
Ключове питання 5: Наскільки у шкільному освітньому середовищі використовуються форми і методи, що є розвивальними і мотивуючими до навчання?	38
Ключове питання 6: Якою мірою учасники навчально -виховного процесу залучені до громадської діяльності, є відкриті до партнерства і позитивно налаштовані до інклюзивної форми навчання.	46
Висновки	49
Рекомендації дирекції загальноосвітнього навчального закладу	51
Додатки	53
Наказ директора школи	53
Дані про респондентів	54
Результати анкетування	55

ВСТУП

Основним завданням української школи є формування ціннісного ставлення і судження, які слугують базою для щасливого життя та успішної взаємодії сьогоденного здобувача освіти з суспільством. Цінності разом з нормами та знаннями складають світ культури і є орієнтирами у процесі вибору людиною конкретного рішення, позиції, способу поведінки, мети власного існування особистості. Для цього саме у школі особа має здобути значущі для неї знання, уявлення про себе, навколишнього середовища, суспільства, свою державу, її історію та культуру; розвинути власні судження, підкреслені емоціями про сучасне суспільне життя; досягнути досвід діяльності у рідно-культурному середовищі, навчитися використовувати надбання свого народу, нації та інших спільнот для майбутньої самореалізації у суспільстві, тобто набуті життєво-необхідні для себе морально-етичні, соціально-політичні, економічні орієнтири.

Саме у школі формується характер молодшої людини. Завдання освітнього закладу створити якнайкращі умови для формування і розвитку сильного характеру та потрібних успішній людині умінь, ставлень та переконань. Для цього необхідно вибудувати у шкільній громаді партнерські стосунки між учнями, учителями, батьками та представниками місцевої громадськості, що виявляються на рівнях «учні - учні», «учні - педагоги», «учні - батьки», «батьки - педагоги», «школа - громадськість».

Виховний процес є невід'ємною складовою всього освітнього процесу і не зводиться лише до окремих «занять із моралі». У формуванні виховного середовища бере участь увесь колектив школи. В освітньому закладі з метою виховання сильних рис характеру та чеснот створена атмосфера довіри, доброзичливості, взаємодопомоги, взаємної підтримки у подоланні труднощів повсякденного життя. Ключовим елементом у навчально-виховному процесі є приклад учителя, директора, заступника, соціального педагога, практичного психолога, педагога-організатора, який покликаний зацікавити дитину,

змотивувати до ефективної праці, виявити ризики та загрози, допомогти подолати їх, набути певний досвід для успішного майбутнього здобувача освіти.

Відповідно до регіонального стандарту («Стратегія розвитку освіти Львівщини в 2021-2027 роках») виховний простір школи має бути:

- **Безпечним:** гарантуються комфортне перебування у приміщеннях школи (чисто, тепло, гарно), психологічний комфорт (радість, прийняття іншими, відчуття позитивної перспективи, відсутність булінгу, невтручання в особисте життя тощо), педагогічний захист і підтримка дітей у розв'язанні їхніх життєвих проблем.
- **Сповненим довіри:** панують моральні норми, статева, релігійна і соціальна рівність (відсутні прояви дискримінації, знущань, зневажливого ставлення до іновірців, іноземців (з позиції більшості), незможних осіб з інвалідністю тощо), справедливість (зокрема в оцінюванні), толерантність (чи вислухають, дозволять дискутувати, не засміють, не зневажать через помилку), існує взаєморозуміння та співпраця вихованців і виховників у розв'язанні суспільно значущих і особистих життєвих проблем.
- **Демократичним:** гарантоване право участі (педагогів, учнів, батьків) в житті освітньої спільноти: не обмежується свобода висловлювання (чи дають слово, чи не зацятькують, чи не карають за критичні вислови), є можливість висловити власну думку щодо справ, які впливають на особисте та шкільне життя (збори, громадське обговорення документів, сайт, блог, шкільна газета, радіо, телебачення); дієво працюють органи громадського врядування (педрада, учнівське самоврядування, батьківський комітет), діти визнаються повноправними носіями прав і обов'язків, що відповідають

їхньому віку, батьки – рівноправними учасниками освітнього процесу, педагоги рахуються з думкою учнів і батьків, представники учнів і батьків беруть активну участь (виступають, пропонують) у педрадах (з правом дорадчого голосу), нарадах при директорові (якщо порядок денний зачіпає їх інтереси), щорічних зборах колективу школи тощо.

- **Патріотичним - (орієнтованим на формування ідентичності політичного українця):** спілкування у закладі виключно українською мовою (окрім уроків та заходів, де передбачене іншомовне спілкування), поважне ставлення до державних символів України (поведінка під час виконання гімну, процедури з прапором, використання герба), вшанування героїв (історичних, талановитих, успішних, моральних авторитетів) України, рідного краю, школи (місця пам'яті, заходи), турботливе ставлення до культури і природи (акти вандалізму (відсутність/заходи протидії), знущання над тваринами (відсутність/заходи протидії), культуро- і природоохоронна діяльність), забезпечуються можливості пізнати героїчні сторінки історії України, оглянути пам'ятки культури та природи (дослідження, експедиції, екскурсії, подорожі тощо), виявити повагу до Бога і до Людини (можливості відзначити релігійні та державні свята, розважитись), набути досвіду громадянської поведінки (волонтерство).
- **Культуротворчим (розвивальним, мотивуючим до навчання):** використовуються активні та інтерактивні методи навчання (як часто і наскільки вдало практикують роботу в парі, групі, командою; організують дискусії, дебати, пишуть творчі роботи); працюють бібліотека (як часто користуються послугами, чи задовольняє запити, чи можна попрацювати в Інтернеті), наукові гуртки, спортивні секції, мистецькі студії (чи знають, які є, чи відвідують, якою мірою задовольняє пізнавальні та/або розвиткові інтереси); проводять

змагання, турніри, олімпіади, конференції тощо (чи проводяться, чи беруть участь, чи задоволені організацією); забезпечується розвиток творчого потенціалу всіх суб'єктів виховного процесу (чи задовольняє школа пізнавальний і розвивальний інтерес; чи долучені батьки до роботи гуртків, секцій, проведення екскурсій, подорожей, експедицій, організації турнірів, олімпіад тощо; чи зацікавлені учителі в організації експедицій, екскурсій, подорожей, проведенні дебатів, змагань тощо).

- **Відкритим (інклюзивним):** є умови для навчання дітей з інвалідністю, пересування шкільним приміщеннями дорослих з інвалідністю (пандуси, туалети, коридори, парти; яке ставлення до учнів з інвалідністю (інших учнів, вчителів, батьків); зі школою співпрацюють сім'ї, органи влади та самоврядування, громадськість (як часто батьки, лідери громади, громадські активісти відвідують школу; наскільки активні як учасники виховних справ; які форми роботи з батьками практикують учителі; як педколектив, дирекція реагує на ініціативи батьків, громадських активістів); є школи/громади – партнери (у яких формах партнерство, як комунікують учні; чи комунікують батьки).

Метою дослідження є зробити аналіз якості освітнього середовища як виховного простору закладу

Завдання дослідження якості освітнього середовища як виховного простору у загальноосвітніх навчальних закладах Львівщини:

- оцінити відповідність освітнього середовища ЗЗСО характеристикам виховного простору, визначеним Стратегією розвитку освіти Львівщини в 2021 – 2027 роках, а саме: безпечний, сповнений довіри, демократичний, патріотичний, культуротворчий (розвивальний, такий, що мотивує пізнавальну діяльність), відкритий (інклюзивний);

- окреслення кола потреб закладів, де проводиться е-анкетування, та визначення напрямів їх співпраці з іншими соціальними інститутами у справі виховання;
- стимулювання росту професійної компетентності педагогічних працівників як виховників;
- отримання об'єктивної інформації про адекватність результатів виховання ресурсам, що вкладаються в організацію виховної роботи;
- визначення перспективних і актуальних напрямів регіональної освітньої політики у сфері виховання.

Подані у цьому звіті результати дослідження призначені:

- ❖ Департаменту освіти і науки Львівської області;
- ❖ Львівському обласному інституту післядипломної педагогічної освіти;
- ❖ Відділу освіти виконавчого комітету Старосамбірської міської ради;
- ❖ шкільним спільнотам, які завдяки проведеному дослідженню визначають актуальні проблеми у взаємостосунках різних груп учасників освітнього процесу та внесуть пропозиції до чинної шкільної програми виховання.

РОЗДІЛ І

Стислий опис методики дослідження

Дослідження якості освітнього середовища, як виховного простору у Старосамбірському опорному закладі загальної середньої освіти I-III ступенів імені Героя України Богдана Сольчаника проводилось 11 жовтня 2023 року на виконання наказу Департаменту освіти і науки облдержадміністрації №02-02/01/387 від 13.09.2023р. «Про апробацію питальників та проведення вимірювань в електронному форматі показників якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Дрогобицького, Золочівського, Львівського та Самбірського районів Львівської області».

В анкетування взяли участь педагоги, учні 5-их, 9-их та 11-их класів, а також батьки (опікуни) учнів школи. Дослідженням було охоплено 39 учителі(33 жінки та 6 чоловіків), 59 учнів 5-их класів (32 хлопців та 27 дівчат), 54 учнів 9-их класів (32 хлопці та 22 дівчини) та 44 учнів 11-их класів (16 хлопців та 28 дівчат), 98 батьків (опікунів) учнів (4 чоловіки та 94 жінки).

Серед респондентів переважають учні, які добре навчаються - 54 учні 91,53% (5-их класів), 46 учнів 85,19% (9-их класів), 40 учнів 90,91% (11-их класів). *(Додатки. Малюнок 1).*

Щодо педагогів, то із 39 респондентів, які взяли участь у дослідженні є 16 (41,03%) є учителями природничо-математичного циклу, 15 (38,46%) учителями гуманітарних дисциплін (мови, літератури, історії, мистецтв) та фізичної культури, 8 (20,51%) педагогічних працівників, які безпосередньо відповідають за виховання в масштабі закладу (педагог-організатор, асистент учителя, шкільний психолог, соціальний педагог, заступник директора з виховної роботи).

Більшість учасників – це учителі зі стажем понад 20 років – 33 (84,62%).

3 (7,69%) – працівники із педагогічним стажем від 11 до 20 років, 3 (7,69%) – працівники із педагогічним стажем до 10 років.

Щодо категорії, то 30 (76,92%) – це вчителі вищої категорії, 6 (15,38%) вчителі 2 або 1 категорії і 3 (7,69%) – спеціалісти. *(Додатки. Малюнок 2)*

Слід відзначити, що в анкетуванні взяла участь доволі значна частина батьків учнів – 98 осіб. Це переважно жінки – 94 (95,92%). Чоловіків – 4 (4,08%). Ця цифра опосередковано свідчить про дисбаланс у залученні батьків, зокрема – татів, у процес комунікації зі школою та їхньої участі у повсякденному житті школярів. Більшість опитаних із батьківської спільноти – віком від 36 до 45 років – 68 (69,39%), менше від 25 до 35 років – 17 (17,35%) і незначна кількість – це особи віком 46 і більше років – 13 (13,27%). *(Додатки. Малюнок 3)*

Виконавці дослідження ставили перед собою наступні ключові (дослідницькі) запитання:

1. У якій мірі освітнє ЗЗСО забезпечує учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та /або моральної шкоди (безпечний виховний простір)?

2. Наскільки педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному (виховний простір сповнений довіри)?

3. Чи відповідають взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО (демократичний виховний простір)?

4. У якій мірі учні ЗНЗ залучені до виховних справ (позакласної роботи) та громадської діяльності: волонтерства, членства у формальних і неформальних дитячих об'єднаннях тощо (виховний простір патріотичний та культуротворчий)?

5. Наскільки спільноти ЗЗСО відкриті для партнерства (відкритий виховний простір)?

Критерії оцінювання освітнього середовища як виховного простору:

1. Відповідність організації освітнього середовища ЗЗСО вимогам безпеки (безпечний)
2. Актуальність визначених педагогами завдань освітньої програми та ефективність реалізації цих завдань (патріотичний, культуротворчий)
3. Корисність (потрібність) запланованих і проведених шкільних виховних справ (проєктів) для учнів (патріотичний, культуротворчий)
4. Відповідність управління ЗЗСО та стилю спілкування працівників школи з учнями і батьками демократичним принципам (сповнений довіри, демократичний)
5. Можливості участі учнів, батьків та громадськості, місцевих громадських об'єднань у плануванні і проведенні виховних справ (проєктів) (сповнені довіри, відкритий)

Для дослідження у школі був розроблений графік його проведення:

Учні 11 - А класу займалися у двох комп'ютерних класах з 09.00 по 09.45 год., 11 - Б класу - з 09.55 по 10.40 год., 5 - А класу - з 11.00 по 11.45 год., 5 - Б класу - з 12.05 по 12.50 год., 9 - А класу - з 13.00 год., 9 - Б - з 13.55 по 14.40 год. Виконавцями дослідження були призначені працівники закладу: заступник директора з виховної роботи, шкільний психолог, два учителі інформатики, що забезпечували технічні умови апробації, педагог - організатор учнівської молоді та інструктор призначений Львівським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти - Вархоляк Марія Іванівна інспектор відділу освіти, культури, молоді та спорту Стрілківської сільської ради.

Анкетування учнів 5-их, 9-их, та 11-их класів відбулося під керівництвом інструктора на визначеному школою уроці, у присутності шкільного психолога. Попередньо шкільний психолог продемонструвала дітям створені відео та провела з ними бесіду про призначення та специфіку

анкетування. Завдання психолога та класного керівника – унеможливити або мінімізувати стрес учнів – учасників опитування.

Інструктор роз'яснила учням, для чого проводиться дослідження та як слід виконувати анкету. Вона наголосила, що анкетування анонімне і обрані учнями відповіді не будуть довідома учителям та батьків.

Після вступного пояснення інструктора, вчителі інформатики всім присутнім повідомили логін і пароль, що дозволив учням увійти в програму та розпочати е-опитування, записали їх на дошці (покликання, логін і пароль, які школа отримала ще перед початком анкетування).

Діти виконували анкету впродовж 45 хвилин. Насамперед вони обирали категорію учасника (5-ий клас, 9-ий клас, 11-ий клас), вводили відповідний логін і пароль, а тоді відзначали на власний розсуд відповіді на запитання. Опитувальник складався з двох частин, Виконавши першу, учень/учениця натискав кнопку «відправити дані». Це дозволило йому/їй отримати доступ до другої частини анкети (натиснувши кнопку «частина 2») та дати відповіді на поміщені запитання. Завершивши е-опитування, учень/учениця обов'язково натиснув/натиснула кнопку «завершити анкетування» (тільки за цієї умови результати анкетування цього респондента були збережені в базі даних). Підтвердженням того, що анкета прийнята, був напис на екрані монітора/смартфона: «Дякуємо за щирі правдиві відповіді!».

Анкетування педагогічних працівників відбулося на призначеній педраді (після уроків) під керівництвом інструктора та за участі директора школи. Учасниками опитування були учителі-предметники, а також інші педагогічні працівники школи; вихователі, шкільний бібліотекар, керівники гуртків, педагог -організатор, соціальний педагог.

Перед початком анкетування інструктор пояснила учителям призначення та процедуру дослідження. Вона наголосила, що е-опитувальник анонімний і обрані педагогами відповіді не будуть доведені до відома дирекції. Також звернула увагу педагогів на те, що доступ до результатів дослідження є тільки у

директора школи та керівників органів управління освітою територіальної громади і району, а результати дослідження будуть оприлюднені у формі звіту про самооцінювання якості освітнього середовища як виховного простору. Інші заклади загальної середньої освіти, які беруть участь у цьому дослідженні, не матимуть доступу до результатів анкетування нашого закладу. Оцінку стану освітнього середовища нашого закладу як виховного простору педколектив має провести сам. Для цього директор повинен утворити робочу групу на чолі з своїм заступником для виконання звіту за результатами анкетування. Рекомендації, як провести аналіз отриманих даних та укласти цей звіт, будуть надані окремо. У районах та на рівні області будуть укладені звіти за зведеними результатами анкетування.

Інструкторка роз'яснила педагогам, як слід виконувати анкету. Після роз'яснення інструктор повідомила респондентам та написала на дошці логін і пароль доступу до дослідження.

Учителі впродовж відведеного часу обрали категорію учасника (Педагогічні працівники), ввели відповідний логін і пароль та відзначали на власний розсуд відповіді на запитання. Анкета складалася з двох частин. Виконавши першу, педагоги натискали кнопку «відправити дані». Це дозволило йому/ їй отримати доступ до другої частини анкети (натиснути кнопку «Частина II») та дати відповіді на поміщені запитання. Завершивши анкетування, учителі обов'язково натискали кнопку «завершити анкетування» (тільки за цієї умови результати анкетування цього респондента були збережені в базі даних). Підтвердження того, що анкета прийнята, був напис на екрані монітора/смартфона: «Дякуємо за щирі правдиві відповіді!». Деякі учителі проходили опитувальник на власних пристроях.

Анкетування батьків (опікунів) учнів 5-х, 9-х та 11-х класів відбулося у той самий день, що й анкетування учнів та педагогів. Батьки самі обирали час для виконання анкети. Про проведення опитування та його організацію класні керівники учнів 5-х, 9-х, та 11-х класів повідомили батьків напередодні.

Учителі, які інформували батьків (опікунів), повідомили, що анкетування анонімне і обрані респондентами відповіді не будуть доведені до відома вчителів і дирекції. Класні керівники надіслали батькам відповідну інструкцію і роз'яснили респондентам, як слід виконувати анкету. Покликання, логін і пароль для входу в програму батьки (опікуни) учнів отримали в день проведення анкетування у закладі, вранці. Доступ до анкет для них був відкритий до 24.00 години. Майже всі батьки проходили е-опитувальник на власних пристроях.

Анкетування учнів, що навчаються на сімейній формі навчання проводилося за тим самим алгоритмом, що й анкетування батьків. Вони отримали покликання, логін і пароль для входу в програму в день проведення анкетування в нашому навчальному закладі.

Інструктор залишила навчальний заклад тільки після того, як воно завершилося для учнів 5-х, 9-х, 11-х класів та учителів та коли переконалася, що батьки та учні, які навчаються на сімейній формі навчання, повідомлені про проведення опитування, проінструктовані та отримали покликання, логін і пароль для участі в анкетуванні.

РОЗДІЛ II

Ключове запитання 1: У якій мірі виховний простір закладу є безпечним?

Теза: У загальноосвітньому навчальному закладі станом на сьогодні створені майже повністю умови, що роблять безпечним виховний простір та комфортне середовище для життєдіяльності здобувачів освіти.

Безпечним простір визнали: одинадятикласники – 25%, дев'ятикласники – 27,78%, п'ятикласники – 59,32%, батьки - 52,04%, вчителі – 41,03%

Аргументи та факти: Безпечною для власного фізичного, соціального і духовного розвитку рідну школу визнали більшість опитуваних учнів, учителів та батьків.

Щодо першого конкретного запитання анкети “Чи подобається тобі відвідувати школу?” учні 11-их класів відповіли прихильно 44 (100%). Більшість із них пояснюють свою зацікавленість у спілкуванні з шкільними друзями - 37 (84,09%). Серед них є 33 (75%) успішних і 4 (9,09%) без успіхів у навчанні. Трохи менша частина з цікавістю бере участь у всьому, що відбувається в школі 19 (43,18%) і менше респондентів відповіли, що їм цікаво вчитися 16 (36,36%). Майже так само прозвучали відповіді дев'ятикласників: 44 (79,63%) подобається проводити час із друзями; 29 (53,70%) - цікаво все, що відбувається у школі і 24 (44,44%) - їм цікаво вчитися. Учні 5-их класів висловили радість від відвідування школи 36 (61,02%) - подобається вчитися, 22 (37,29%) - бажають проводити час з друзями. І лише по одному учневі кожної вікової категорії майже не спілкується з однокласниками до речі, хлопці із успішних. (Додатки. Малюнки 4, 5, 6).

На питання “ чи смакує тобі гаряча їжа, спожита у шкільній їдальні?”

29 (65,91%) одинадцятикласників відповіли, що завжди смачно готують, 9 (20,45%) - висловили думку, що деякі гарячі страви смачні, а деякі ні; 6 (13,64%) - не харчуються у школі, причин не вказали. Майже таке співвідношення серед дев'ятикласників: 37 (68,52%) - завжди смакує, 11 (20,37%) - інколи, 6 (11,11%) - не харчується. Респонденти-батьки висловили свою думку про те, що їхнім дітям завжди смакує у їдальні - 48 (48,98%); частіше смакує, ніж ні - 37 (37,76%); лише 3 (3,06%) - відповіли, що не смакує. (Додатки. Малюнки 28, 29, 30,31, 47)

Щодо теплового режиму у школі, в 11-их класах 17 (38,64%) схильні до такої оцінки: завжди тепло - 17 (38,64%); у деяких кабінетах було холодно - 20 (45,45%); і 7 (15,91%) - холодно. 27 (50%) опитаних дев'ятикласників відповіли, що завжди тепло; 26 (48,15%) - у деяких кабінетах холодно; 1 (1,85%) - холодно.

Батьки (опікуни), які взяли участь в анкетуванні висловилися щодо теплового режиму так: 56 (57,14%) - тепло; 40 (40,82%) - не завжди тепло і 2 (2,04%) - холодно. Ці ж респонденти при оцінюванні освітлення шкільних приміщень визначилися з думкою: 90 (91,84%) - світла достатньо для читання і письма, 7 (7,14%) - не завжди достатньо і 1 (1,02%) - не достатньо. (Додатки. Малюнки 14, 33, 34, 45)

На питання щодо використання учнями шкільних комп'ютерів та ноутбуків батьки відповіли: 65 (66,33%) - є можливість завжди скористатися технічними засобами; 20 (20,41%) - не завжди і 13 (13,27%) - не мають такої можливості.

На рахунок чистоти у класних приміщеннях 88 (89,80%) батьків визнали, що в класах прибрано: 8 (8,16%) - прибрано не завжди, 2 (2,04%) - не прибрано.

У шкільних туалетах неприємний запах здебільшого відсутній. На запитання «чи відчуває Ваша дитина неприємний запах у шкільному туалеті - 45 (45,92%) батьків відповіли - ні; не завжди - 32 (32,65%) і так 21 (21,43%) респондентів. (Додатки. Малюнок 46).

На запитання «Чи медичне обслуговування учнів та педагогів закладу освіти відповідає нормам?» відповіді респондентів були такими:

36 (92,31%) – повністю відповідає і 3 (7,69%) – частково відповідає.

На ряд запитань щодо поведінки в умовах надзвичайних ситуацій учителі відповіли таким чином:

«Чи обізнані учні з правилами поведінки під час пожежі, повітряної тривоги та ін.?». Так – 39 (100%)

«Чи проходили Ви навчання з питань надання першої домедичної допомоги». Так – 33 (84,62%); ні – 5 (12,82%).

«Чи забезпечують наявні фільтри, антивірусні програми та інші заходи безпечний доступ до мережі Інтернет?». 30 (76,92%) респондентів відповіли так, а 9 (23,08%) – не знаю.

«Чи розглядається питання безпечного користування Інтернет на уроках або в позаурочний час?». Так – 37 (94,87%) опитаних, а 1 (2,56%) – відповідь ні.

«Чи вивчається думка дітей про умови навчання та якість викладання?». Так – 38 (97,44%), а 1 (2,56%) – не знаю.

«Чи знають діти обов'язки та права учнів?». 37 (94,87%) відповіли так, а 2 (5,13%) – не знаю.

«Чи були залучені до розроблення програми розвитку закладу освіти представники або лідери учнівської та батьківської спільноти?». Так – 29 (74,36%) і 10 (25,64%) – не знаю. *(Додатки. Малюнок 48).*

Щодо проблеми шкідливих звичок у межах шкільної території респонденти одинадцятикласники на питання «Як часто траплялися цього року або під час Ваших минулорічних подорожей, учнівських вечорів або інших шкільних заходів такі випадки?». 35 (79,55%) – відповіли, що ніколи; 9 (20,45) – інколи.

Дев'ятикласники дали відповіді: 36 (66,67%) – що ніколи самі не курили і не бачили випадків тютюнопаління на території школи, 15 (27,78%) – бачили інколи, 3 (5,56%) – бачили часто.

Респонденти-батьки щодо цієї проблеми висловили таку думку: куріння поблизу школи трапляється рідко – 29 (29,59%), 5 (5,10%) – досить часто, 61 (62,24%) – тютюнопаління поблизу школи немає.

Учителі долучилися до розгляду цього питання і дали відповідь: 30 (76,92%) – куріння поблизу школи немає, 9 (23,08%) – що тютюнопаління біля школи трапляється рідко. *(Додатки. Малюнки 16, 17, 36, 37).*

Щодо вживання алкогольних напоїв відповіді одинадцятикласників були такими: 42 (93,18%) – ніколи не бачили вживання алкогольних напоїв поблизу школи, 3 (6,82%) – інколи. Дев'ятикласники на такі ж запитання відповіли: 46 (85,19%) – ніколи не бачили, що розпивають алкогольні напої, 6 (11,11%) – інколи і 2 (3,70%) – досить часто. Ніколи не бачили вживання алкоголю на території школи, де навчаються їх діти – 91 (92,86%), 7 (7,14%) – бачили рідко. 39 (100%) учителів ніколи не бачили розпивання алкогольних напоїв. *(Додатки. Малюнки 20, 21).*

Досліджуючи питання конфліктних ситуацій між однолітками, учнями і учителями, дійшли висновку, що розбірок між учнями або бійок ніколи не було. Так - вважає 37 (84,09%) одинадцятикласників, 7 (15,91%) – траплялися інколи. А дев'ятикласники вважають, що бійок між учнями ніколи немає – 42 (77,78%) учнів, 11 (20,37%) – інколи.

Батьки-респонденти визначилися – цькування учнів немає – 62 (63,27%) особи, 31 (31,63%) – трапляється рідко і 5 (5,10%) – досить часто.

Відповідаючи на такі ж питання учителі вважають, що знущань над учнями у школі немає – 32 (82,05%), іноді трапляється – 7 (17,95%). *(Додатки. Малюнки 18, 19).*

Дослідження у навчальному закладі з питань безпеки освітнього простору, а саме: повітряно-тепловий режим, шкільне харчування, чистота класних приміщень, наявність шкідливих звичок у межах шкільної території, булінг показало, що у школі станом на сьогодні створено достатньо комфортні умови для навчання та виховання. Учні з радістю відвідують школу, хоча мотивація різна. Одні ідуть за знаннями, Це в основному успішні. Вони усвідомлюють свою роль здобувачів освіти. Переважна більшість ідуть до навчального закладу за враженнями, цікавим спілкуванням у колі однокласників, з цікавості до позаурочних занять за власними уподобаннями (технологія, спорт, мистецтво). І це не погано. Все ж знання у міру можливого вони одержують, а ще здобувають досвід комунікабельності, розвивають свої здібності та формують характер.

Щодо умов повітряно-теплого режиму, чистоти, класних приміщень та шкільного харчування анкетування показало, що у закладі достатньо комфортні умови: у класах досить тепло, туалети в належному порядку, освітлення достатнє для читання та писання. Учні майже завжди можуть скористатися технічними засобами навчання школи. Такої думки дотримуються як учні, так і батьки. Хоча є поодинокі випадки вияву незадоволення тепловим, світловим режимом, харчуванням та наявністю технічних засобів навчання. Є декілька учнів, які не харчуються у шкільній їдальні. Але причини різні: не підходить раціон, проживання неподалік школи. Є і поодинокі випадки наявності шкідливих звичок у межах шкільної території.

Ці проблеми педагоги створили у закладі привабливу альтернативу активного дозвілля молоді: це цікаві подорожі та екскурсії (м. Тустань, Мшанецькі колиби, школа безпеки у Самборі, відвідали музеї Львова, Нагуєвич та Кульчиць, театри у Львові та Дрогобичі та інше); патріотично – військовий вишкіл с. Бачина, військово – патріотична гра «Джура», інтелектуальна гра «Що? Де? Коли?», волонтерства.

У закладі розгорнуто активну роботу з профілактики шкідливих звичок та правопорушень, а особливо з проблемою булінгу. Проводяться місячники

правового виховання, тижні правових знань, тижні здорового способу життя. У школі діє профілактична рада, організуються зустрічі з представниками у справах з неповнолітніми. Тому значних правопорушень, насильства та проявів булінгу у шкільному середовищі не спостерігається.

Ключове запитання 2: Наскільки в школі захищена людська гідність та який рейтинг рівня довіри?

Теза: станом на час дослідження виховний простір, в якому панують повага до прав дітей, їх людської гідності, справедливості та висока педагогічна культура, майже повністю захищена.

Сповненим довіри простір визнали: одинадцятикласники – 6,82%, дев'ятикласники – 18,52%, п'ятикласники – 32,20%, батьки – 8,16%, вчителі – 53,85%

Аргументи та факти:

Захищений морально виховний простір школи визнали переважна більшість опитуваних учнів, батьків та педагогів, а рейтинг довіри між учасниками навчально – виховного процесу в закладі достатньо високий.

Досліджуючи проблему захищеності гідності та прав учнів, а також рейтингу довіри у навчальному закладі було одержано таку інформацію.

На питання «Кому з педагогів Ви довіряєте на скільки, що можете попросити поради, звернутися за підтримкою?» одинадцятикласники відповіли: 17 (38,64%) – класному керівникові, 9 (20,45%) – керівникам школи, 6 (13,64%) – тільки одному учителеві, 4 (9,09%) – багатьом учителям та шкільному психологу, 3 (6,82%) – довіряють декільком учням. Дев'ятикласники підтримали вибір старшокласників і зазначили: 40 (74,07%) –

довіряють класному керівникові, 21 (38,89%) – керівникам школи, 8 (14,81%) – багатьом вчителям та шкільному психологу, 3 (5,56%) – тільки одному вчителю. Усі 59 (100%) п'ятикласників довіряють майже усім учителям та звертаються до них за допомогою. (Додатки. Малюнки 7, 8, 9, 10, 11, 12,13).

«Чи склалися між учителями і батьками (опікунами) учнів довірливі відкриті взаємини?» 76 (77,55%) респондентів – батьків відповіли, що так – педагоги та дирекція разом з батьками вирішують проблеми, довіряють одне одному, 20 (20,41%) – радше так (проте буває таке, що педагоги чи дирекція воліють вирішувати всі питання самі. (Додатки. Малюнок 49)

У стінах школи створено довірливі відносини між дирекцією та вчителями, Про це свідчать відповіді педагогічних працівників – 39 (100%) впевнені, що керівники закладу відкриті для спілкування, чують учасників освітнього процесу.

Щодо питання «Чи використовували ви можливість поспілкуватися зі шкільним психологом?» 27 (61,36%) одинадцятикласників відповіли - ні, проте знають , що готові звернутися за потреби, 8 (18,18%) – спілкувалися результатом задоволені, але 8 (18,18%) – не готові довіряти шкільному психологу.

Учителі також вважають , що учасники навчально – виховного процесу школи довіряють шкільному психологу . 34 (87,18%) учителів відповіли , що психолог відстежує психологічний стан дітей протягом усього періоду їхнього навчання, 34 (87,18%) – користуються послугами психолога для складання психологічної характеристики дітей, 31 (79,49%) – запрошують для проведення тренінгів та лекцій із учасниками навчально – виховного процесу, 26 (66,67%) – кажуть, що вона займається профілактикою злочинності і шкідливих звичок серед підлітків.

На питання анкети «Якщо вам складно було зрозуміти якусь тему на уроці, чи учителі допомагали вам у ній розібратися?» одинадцятикласники вважають так: 30 (68,60%) - так, учителі завжди заохочують запитувати додаткових пояснень, 14 (31,82%) – інколи, це залежить від учителі і теми. Підтримавши їх у відповіді на це ж запитання 43 (79,63%) дев'ятикласників також вважають, що учителі завжди заохочують їх звертатися за додатковою допомогою у поясненні незрозумілих тем, 11 (20,37%) – інколи звертаються, бо це залежить від учителя і теми.

На подібне за змістом питання учителі – респонденти відповіли: 39 (100%) завжди відповідають на запитання та дають пораду учням. (*Додатки. Малюнок 32*).

Промоніторивши питання щодо згуртованості шкільної родини заради спільної мети:

49 (50%) батьків– учасників анкетування вважають, що так, згуртовані, 37 (37-76%) - швидше так, ніж ні.

10 (10.20%) – не змогли дати відповідь на це запитання.

П'ятикласники, пригадавши свій досвід життя у школі у четвертому класі на питання «як реагували вчителі на їх помилки?», відповіли, що здебільшого спокійно, самі допомагали виправити помилку або пропонували це зробити комусь з класу - 49 (83.05%), 10 (16,95%) вважають, як коли/іноді спокійно, іноді сердились, 56 (94.92%) п'ятикласники вважають, що у четвертому класі їх справедливо оцінювали, 2 (3.39%) - деякі вчителі справедливо оцінювали, деякі ні.

На питання, запропоноване дев'ятикласникам «чи вчителі переходили в розмові з тобою чи іншими учнями на крик, погрожували чи ображали?» 37 (68.52%)- відповіли, що буває, вчителі сердяться на нас, але не погрожують і не ображають, 8 (14.81%) - більшість вчителів часто кричить на нас, але не

ображає, 4 (7.41%)- стверджує, що більшість учителів кричить на нас, якщо ми відволікаємося чи заважаємо проводити урок.

Одинадцятикласникам було запропоновано питання «Як склалися твої стосунки з учнями та педагогами минулого навчального року?». Відповіді були такими:

47 (49.66%) – я була у добрих стосунках з іншими учнями, 9 (15.25%) – я не завжди була в добрих стосунках з іншими учнями, тільки два учні (3.39%) – не були у добрих стосунках з іншими учнями, 19 (32.20%) одинадцятикласників впевнені, що у класі до них прислухаються і їхні пропозиції підтримують, 34 (57.63%) – частково прислухаються, 4 (6.78%) – до моїх пропозицій не прислухаються, 38 (64.41%) учасників анкетування переконані, що учителі з ними приязні та доброзичливі, 18 (30.51%)- думають, що учителі з ними приязні та доброзичливі, трьом учням (5.08%) важко відповісти на це запитання 41 (69.49%) респондентів цілковито згодні з тим, що учителі підтримають їх, коли щось не вдасться, 14 (23.73%) не впевнені, що учителі підтримають їх, а лише один учень (1.69%) вважає, що вчителі його не підтримають, 31 (52.54%) опитуваний переконаний, що вчителі цінують і цікавляться їхньою думкою. 27 (45.76%)- частково погоджуються і лише один учень (1.69%) вважає, що його думку не цінують.

На запитання батькам «Чи знають вони випадки максимум річної давності, коли б педагогічні працівники виявляли неповагу до учнів, принижували їхню гідність?», 81 (82,65%) відповіли, що таких випадків не знають, 15 (15.31%) - іноді таке траплялося, 2 (2.04%) – таке часто траплялося.

Згідно відповідей батьків 62 (63.27%) у школі прозора система оцінювання. Вчителі завжди пояснюють чому поставили ту чи іншу оцінку. 20 батьків (20.41%)- вважають, що система оцінювання прозора не завжди. Вчителі не завжди пояснюють чому поставили ту чи іншу оцінку 2 (2.04%) батьків відповіло, що система оцінювання не прозора, багато хто з учителів має улюбленців яким завищують оцінку.

Промоніторивши проблему взаємовідносин між педагогами та батьками , можна зробити такий висновок: 76 (77.55%) стверджують що педагоги та дирекція разом з батьками вирішують проблеми та довіряють одне одному, 20 (20.43%) вважає, що педагоги чи дирекція вирішують всі питання самі і лише один (1.02%) стверджує, що стосунки не є довірливими. (Додатки. Малюнок 50)

На запитання «Якими є повсякденні взаємини між учасниками освітнього процесу у закладі, де навчається ваша дитина?» батьки відповіли так; 55 (56.12%) вважає, що взаємини між однокласниками є товариські та довірливі, 39 (39.80%) вважають, що взаємини між однокласниками є партнерські та між ними існує співпраця, 4 (4.08%) відповіли. що взаємини між однокласниками не рівні, трапляються конфлікти, 42 (42.86%) респондентів батьків переконані, що між учнями та педагогами існують товариські та довірливі взаємовідносини, 48 (48.98%) відповіли, що взаємини між учнями та педагогами партнерські і між ними існує співпраця, 8 (8.16%) відповіли, що взаємини нерівні , трапляються конфлікти, 42 (42.86%) батьків стверджують що між педагогами і батьками взаємини є довірливі і товариські, 54 (55.10%) – партнерські, між ними існує співпраця, 2 (2.04%) – взаємини нерівні, трапляються конфлікти. 40 (40.82%) батьків відповіли, що взаємини між дирекцією і батьками товариські та довірливі, 58 (59.18%) – партнерські і існує співпраця.

Батьки респонденти визначилися з власним поглядом на питання щодо питання «Чи може ваша дитина розраховувати на розуміння, підтримку педагогів, якщо звернеться із особистими запитаннями або проханням про допомогу?», 51 (52.04%) вважає, що дитина може отримувати допомогу від будь-кого, 39 (39.80%)- від більшості учителів, 7 (7.14%) – від декого.

Вчителі, відповідаючи на запитання « Чи бувало, що впродовж року вони виявляли неповагу до учнів та принижували їх гідність?» - 34 (87.18%) –сказали , що ні ніколи не траплялося, 5 (12,82%) – іноді таке траплялося.

Результати анкетування показали, що більшість учнів 21 (53,85%) часто звертаються і з особистими запитаннями та проханням про допомогу, 18 (46,15%) - інколи звертаються.

Дослідження виявило, що у закладі є довірливі, міжособистісні взаємини між педагогами. Відповіді були такі: 20 (51,28%) – характер міжособистісних відносин між працівниками школи – товариські, довірливі ;

19 (48,72%) – відносини партнерські, найчастіше взаємоспівпрацюють ;

17 (43,59%) – товариська і довірлива педагогіка партнерства між дирекцією та учителями,

характер міжособистісних взаємовідносин між учнями товариські та довірливі – 22 (56,41%),

характер міжособистісних відносин між учнями і вчителями є товариськими та довірливими. Про це свідчить 21 (53,85%) відповідей учителів.

Партнерські відносини «педагоги – батьки і батьки – педагоги» вважають довірливими 16 (41,03%) респондентів.

Характер взаємовідносин між дирекцією та батьками (опікунами) товариськими та довірливими вважають 12 (30,77%) опитаних. *(Додатки. Малюнок 43)*

Дирекція школи усяко підтримує ініціативи педагогів, що стосується освітнього процесу. Так вважають 34 (87,18%) педагогів. Із них 28 (71,79%) – це педагоги зі стажем 46 і більше років, проте, 5 (12,82%) учителів вважають , що дирекція підтримає, якщо цю пропозицію схвалюють інші педагоги.

На питання щодо допомоги адміністрації школи у вирішенні конфліктів між учнем (класом) та педагогами - 35 (89,75%) дали відповідь, що відслідковує навчальний процес і допомагає.

На основі дослідження можна зробити висновки, що в навчальному закладі створено виховний простір, у якому майже достатньо захищена людська гідність, рівність , справедливість, повага до прав дітей та інших учасників освітнього середовища.

Згідно з опитуванням, директор закладу, заступники, педагоги, класні керівники виявляють приязнь і повагу до дітей. Вони ввічливі, стримані, допомагають виконувати завдання, дають поради, враховуючи право учня на помилку. Здобувачі знань у такій атмосфері почувуються комфортно, сповнені довіри, впевнені в собі, комунікабельні, відкриті до спілкування, готові розкривати свій інтелектуальний та творчий потенціал.

Найвищі показники відповідей на запитання анкети, що дозволяють визнавати виховний простір моральним, саме серед учителів (%). Більшість учителів вважають свою поведінку морально-етичною. На жаль, не завжди такою є поведінка учнів. Можливо, причина такого дисбалансу – воєнний стан. Є сім'ї, у яких батьки перебувають на фронті або ж за кордоном. Дітьми опікуються бабусі та дідусі, які не можуть на належному рівні виховувати онуків. Допомогу таким сім'ям надають педагоги у співпраці з церквою, батьківським комітетом школи та громадськістю. Вони спільно виховують пошанування таких цінностей, як людяність, милосердя, взаємоповага, щирі партнерські відносини між учасниками освітнього процесу. У школі проводяться акції доброти: «Допоможи ближньому», «Відкриймо обійми друзям зі Сходу», «Подаруй усмішку літній людині», «Все для фронту! Все для Перемоги!»

У навчальному закладі сприятливий мікроклімат. Трапляються поодинокі випадки непорозумінь серед школярів, учнів та вчителів. Для усунення та профілактики таких конфліктів школа звертається по допомогу до превентивної ювенальної служби. На жаль, не всі учні довіряють учителям, класному керівникові, психологу. Частково бракує взаєморозуміння у шкільному колективі.

Ключове питання 3: На скільки у шкільному закладі захищений демократичний виховний простір, гарантоване право учасників навчально-виховного процесу в житті освітньої спільноти?

Теза: у загальноосвітньому навчальному закладі станом на сьогодні склалися умови майже повноцінних гарантій захисту демократичних відносин. Учні, учителі та батьки є рівноправними учасниками освітнього процесу.

Демократичним простір визнали: одинадцятикласники – 15,91%, дев'ятикласники – 25,93%, п'ятикласники – 5,08%, батьки – 5,10%, вчителі – 58,97%

Аргументи і факти:

Повноправними носіями прав і обов'язків учнів, учителів та батьків в освітньому середовищі вважають себе майже усі учасники освітнього процесу. Свобода особистого висловлювання зазвичай не обмежується

У навчальному закладі гарантується право участі (педагогів, учнів, батьків) в житті освітньої спільноти, не обмежується свобода висловлювання та усяко підтримується діяльність учнівського самоврядування.

На питання “У виборах до яких органів учнівського самоврядування Ви брали участь?”. - 17 (38,64%) респондентів одинадцятикласників брали участь у виборах старости класу, із них 15 (34,09%) успішних учнів, а дев'ятикласників було 21 (38,89%) з них 20 (37,04%) з успіхами у навчанні; на посаду президента учнівської спільноти свою кандидатуру пропонували 6 (13,64%) одинадцятикласників і 7 (12,96%) дев'ятикласників.

Щодо проблеми вирішального впливу на вибір учня віддати свій голос за кандидата до органу учнівського самоврядування одинадцятикласники відповіли, що важливою є думка товаришів/товаришок 18 (40,91%) і їх підтримали 21 (38,89%) дев'ятикласників; дослухаються поради вчителя або інших дорослих 4 (9,09%) одинадцятикласники і 17 (31,48%) дев'ятикласників;

про те 11 (25%) одинадцятикласників та 23 (42,59%) дев'ятикласники звертають увагу на особисті якості кандидата/кандидатки (ініціативність, відповідальність, наполегливість та інше).

Відповіді на запитання «Як Ви оцінюєте чергові вибори до органів учнівського самоврядування, які відбулись цього року?» були такими:

38 (86,36%) одинадцятикласників вважають, що вибори проходили з повним дотриманням процедури, повністю згодні з ними 44 (81,48%) дев'ятикласники; Їх підтримали батьки – 68 (69,39%) 1 (2,27%) учень одинадцятого класу вважає, що були незначні порушення, їх підтримало 5 (9,26%) учнів дев'ятого класу та 2 (2,04%) – батьки проте 5 (11,36%) одинадцятикласників та 4 (7,41%) дев'ятикласники і 28 (28,57%) батьків відповіли, що виборів до органів учнівського самоврядування не було.

На запитання “Як би Ви особисто оцінили ставлення педагогів школи, насамперед дирекції, до учнівського самоврядування” 27 (61,36%) респондентів 11-х класів і 35 (64,81%)-9-х класів відповіли, що керівництво та вчителі завжди зважають на рішення органів учнівського самоврядування, на думку учнів; 11(25%) учасників анкетування 11-х класів та 12 (22,22%) - 9-х класів вважають ,що керівництво та вчителі переважно зважають на рішення органів учнівського самоврядування, проте 3(6,82%) одинадцятикласники і 4 (7,41%) дев'ятикласники думають, що їм важко відповісти на це питання.

Більшість опитаних респондентів на питання “Чи органи учнівського самоврядування школи звітували про роботу за минулий навчальний рік?” дали позитивну відповідь. Це – 31 (65,47%) одинадцятикласник, 38 (69,40%) дев'ятикласників та 24 (40,68%)- п'ятикласників, 77(78,57%)- батьків, але декілька учасників анкетування, а це 4(9,09%) 11-х класів і 5(9,26%) відповіли, що ніхто не звітував, з цим згодні 14 (14,29%) батьків.

Про користь від минулорічної діяльності органу учнівського самоврядування школи, його чинного складу учасники анкетування дали наступні відповіді:

13 (29,55%) учнів 11-х класів і 33 (61,11%) 9-х класів вказали, що орган учнівського самоврядування ухвалив розроблені самими учнями важливі рішення/документи; 17 (38,64%) одинадцятикласників сказали, що дієво представляв інтереси учнівства на педагогічній раді, їх підтримали 16 (29,63%) дев'ятикласників; регулярно відстоює права учнів та інформує про способи та інструменти захисту своїх прав і свобод 11(24%) – учні одинадцятих класів і такої ж думки 14 (25,92%) - дев'ятикласники. З ними погоджуються 75 (76,54%) – батьків; проте є респонденти, які вважають, що учнівське самоврядування не потрібне: 4 (9,09%) - учні 11-х класів і 3 (5,56%) – 9-х класів.

В учасників е-опитування 5-х класів були дещо інші питання щодо роботи учнівського самоврядування у навчальному закладі.

На запитання “Чи знаєш Ти правила, за якими у школі організовано учнівське самоврядування?” 40 (67,80%) п'ятикласників відповіли позитивно; 17 (28,81%) не впевнені, що знають; проте 2 (3,39%) – не знають.

Опрацювавши запитання “Для чого діє та як діє учнівське самоврядування школи?” 42 (71,19%) респонденти відповіли, що воно створене для того, щоб представляти інтереси учнів; 12 (20,34%) - щоб організувати позаурочні заходи; 33 (55,93%) п'ятикласники вважають, що вищим органом самоврядування є збори учнів усіх класів; 16 (27,12%) є староста класу або президент школи, проте 10 (16,95%) - вважають, що найважливіші для учнів рішення приймають класні керівники, заступники або директор школи;

На запитання “Кого обирають керівниками учнівського самоврядування?” 17 (28,81%) учнів п'ятих класів відповіли, що це учні, які мають високі оцінки та інші шкільні здобутки (грамоти, призові місця) і 15 (25,42%) – з-поміж учнів, яких радить класний керівник/дирекція школи.

Батьківська спільнота, опрацьовуючи питання “До яких органів громадського самоврядування закладу Ви особисто чи Ваші рідні обирали представників?” відповіли таким чином:

49 (50%) батьків – до батьківського комітету;

9 (9,18%) – до батьківського самоврядування закладів освіти;

1 (1,02%)- до обох вищеназваних органів батьківського самоврядування; проте є й такі, які вказують, що виборів не було. Це 23(23,47%) батьків

У розробленні офіційних документів закладу батьки-респонденти та учителі відповіли, що брали активну участь, а саме:

стратегії/програми розвитку закладу допомагали розробляти 14 (14,29%) батьків та 9 (23,08%) - учителів; річний план роботи закладу 7 (7,14%) батьків і 15 (38,46%) - учителів; освітні та виховні програми 19 (19,39%) батьків.

Є й такі, що у розробленні жодного з названих документів ні вони, ні їх рідні участі не брали. Батьки - 61(62,24%) , учителі – 4(10,26%).

Учительська спільнота закладу бере активну участь у розробленні: процедури внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу – 11 (28,21%); освітньої програми – 21 (53,85%); виховної програми – 20 (51,28%); правил внутрішнього розпорядку – 10 (25,64%).

На думку учителів закладу учнівство має можливість спільно висловлювати свою думку про заклад, взаємини з педагогами. Проте свідчать такі дані: так – 29 (74,36%); радше так - 10 (25,64%).

Освітнянська спільнота охоче підтримує учнівство у моментах проведення окремих заходів під власну відповідальність – 38 (97,34%).

На запитання “Чи прозора система оцінювання у школі?” учні 11-х класів відповіли таким чином: 63,64% - так, їх підтримали 68,52% - 9-ї класи; інколи - 29,55% одинадцятикласників та 22,22% дев'ятикласників. Майже усі респонденти – учителі відповіли, що так – 38 (97,34%), лише 1 (2,56%) – важко відповісти. (Додатки. Малюнок 35).

Більшість опитаних учителів, а це 37 (94,87%) ніколи і ні від кого не відчували тиску, лише 3 (7,68%) – відчували тиск від окремих учнів, батьків або інше.

Відповіді учителів закладу на ряд запитань, що стосується дій, які підпадали б під визначення(булінгу, мобінгу, правопорушень свободи совісті, лицемірство, наклеп, хабарництво) є наступними:

мобінг (психологічний тиск дирекції на працівника) - 37 (94,87%) – ніколи; 2 (5,13%) – інколи;

дискримінація за расовою або етнічною ознаками – 39 (100%) – ніколи;

сексизм (дискримінація за статевою ознакою) – 39 (100%) – ніколи;

порушення права на свободу совісті та віросповідання – 39 (100%) – ніколи;

несправедлива оцінка дирекцією окремих педагогів – 34 (87,18%) – ніколи, лише 5 (12,82%) сказали інколи;

булінг (цькування педагогів батьками) / учнями – 32 (82,05%) – ніколи і 7 (17,95%) – інколи;

наклеп (поширення завідомо неправдивої інформації, що ганьбить педагога, дитину, її батьків) – 32 (82,05%) – ніколи, а 7 (17,95%) – інколи;

академічний плагіат – усі педагоги вважають, що такого у нашому закладі немає ніколи);

лицемірство (невідповідність слів, учинків педагогів або батьків учнів їхнім справжнім намірам чи почуттям) - 29 (74,36%) – ніколи і 10 (25,64%) вважають інколи;

майже усі педагоги закладу, а це 38 (97,44%) вважають, що хабарництво (пропозиція родичами учнів, іншими особами хабаря директору, заступникові директора школи, педагогові) не має місця у школі, лише 1 (2,56%) вважає, що таке буває інколи.

Опрацювавши відповіді на запитання щодо захисту прав і свобод учнів, зокрема тих, що визначені у Конституції (статуті) шкільної учнівської

спільноти, ми зрозуміли, що більшість учасників е-опитування схильні до думки, що загалом захищені - це 40 (90,91%) - учні 11-их та 43 (79,63%) - дев'ятикласників, проте, є й думка, що інколи доводиться відстоювати свої права - 4 (9,09%) вважають одинадцятикласники та 11 (20,38%) - дев'ятикласників.

Рівень демократичності у ОЗЗСО достатньо високий. Насамперед, слід відзначити присутність демократичного механізму управління. Компетентність директора школи, заступників та учителів в управлінській сфері на високому рівні. Педагоги переважно враховують думку учнів. Здобувачі освіти при анкетуванні у малому відсотку визнали, що учителі іноді сердяться на них, але не ображають. При плануванні виховних заходів класні керівники і педагог організатор учнівської молоді враховують зацікавленість, інтерес учнів, зважаючи на вікову категорію, уподобання тощо. Анкетування показало, що у класах майже сформовані учнівські колективи. Достатньо сформоване учнівське самоврядування та батьківське самоврядування. Учнівській парламент до дня вчителя провів день учнівського самоврядування, своєю дуже ефективною організацією та цікавою програмою приємно здивував освітян. Учнівське самоврядування розробляє проекти і дбає про чистоту і порядок у школі, організовує дозвілля, співпрацює із громадськістю, здійснюють благодійні акції та ін. В учнівському середовищі вільно обирають лідерів, без примусу, на засадах приязні та доброзичливості розподіляють обов'язки. На жаль, є у школі поодинокі учні, які не беруть участі в учнівському самоврядуванні, їм не цікава діяльність самоврядуючих.

Згідно з даними анкетування учнів заявили про особистий вибір тематики виховних заходів, з власної волі та ініціативи беруть участь в освітніх справах закладу, вчать з повагою ставитись один до одного, наслідуючи виховників, які з повагою ставляться до учнів, поцінуючи їхню гідність старшокласники беруть активну участь у розробці шкільної виховної програми.

У Старосамбірському ОЗЗСО майже повністю сформований демократичний, освітній простір як виховний. У школі гарантоване право

участі батьків у житті освітньої спільноти: не обмежується свобода висловлювання власної думки, пропозицій щодо справ, які впливають на особисте шкільне життя їх дітей. Дієво працює батьківський комітет, батьки беруть активну участь у педрадах, нарадах при директорові, про свідчать такі відповіді батьків на запитання у моніторинговому дослідженні якості освітнього середовища у закладі.

На жаль, за даними дослідження у закладі інколи ігноруються демократичні принципи функціонування учнівського самоврядування: виборності при формуванні його органів, публічності та свободи вибору.

Ключове питання 4: Наскільки забезпеченні можливості учнів формували ідентичність політичного українця, патріота й набутий досвід громадянської поведінки?

Теза: в освітньому закладі станом на сьогодні створено майже повністю умови для формування патріотичного світогляду українця та набуття досвіду громадянської поведінки.

Патріотичним простір визнали: одинадцятикласники – 20,45%, дев'ятикласники – 18,52%, п'ятикласники – 18,64%, батьки – 53,06%, вчителі – 82,05%

Аргументи і факти

За результатами анкетування відповіді, що дозволяють визнати виховний простір загальноосвітнього навчального закладу патріотичним, дали більшість опитаних.

У навчальному закладі створені достатньо добрі умови для формування характеру учнів як патріотів-українців та для набуття досвіду їх громадської поведінки.

На запитання “Як гадаєте, чи спроможна ваша школа пробудити в учнів інтерес до історії рідного краю, України, будівничих української держави і культури?” одинадцятикласники відповіли, що так, суджу про те з власного досвіду – 26 (59,09%); не впевнені - 13 (29,55%), але є і такі, що вважають, що сумнівно, бо учителям це досі не вдалось - це 5 (11,36%) респондентів.

Опрацювавши питання, “Якою мовою у закладі освіти спілкуються учителі з учнями (окрім предметів, для вивчення яких необхідна іноземна мова)?” ми побачили, що усі респонденти 11-х класів, а це 44 (100%) кажуть, що у навчальному закладі спілкуються виключно державною мовою; їх підтримало 53 (98,15%) - дев’ятикласники та 53 (89,83%) - п’ятикласників і такої ж думки - 97 (98,98%) - батьків та 39 (100%) учителів; переважно державною мовою спілкуються - 1 (1,85%) - 9-их, 6 (10,17%) - 5-их класів та 1 (1,02%) – батьків.

Стосовно дослідження питань здобувачами освіти, щодо організації виховних заходів, проєктів ми побачили, що майже усі одинадцятикласники схильні до відповіді, що так, подобається - це 36 (81,82%) осіб, 49 (90,74%) дев’ятикласників. Їх підтримала лєвова частка батьків, які вважають, що їх діти брали участь у заходах - це 95 (96,93%); але є й такі, яких не цікавлять виховні заходи - 8 (18,19%).

На запитання “Чи була в школі можливість поспілкуватися з активістами громадських організацій, волонтерами, учасниками бойових дій у російсько - українській війні та відвідувати музеї?” респонденти дали такі відповіді: так, навіть частіше, ніж до повномасштабного вторгнення російських військ в Україну - 33 (75%) - учні 11-их класів. З ними згідні батьки у кількості 83 (84,70%). Зрідка - 9 (20,45%) - одинадцятикласники, проте, є й такі, у яких не було бажання поспілкуватися - 2 (4,57%) - 11-і класи.

Учительська спільнота вважає, що здобувачі освіти із захопленням брали активну участь та самостійно організовували вище названі заходи - 39 (100%)

Опрацювавши відповіді запитань стосовно випадків неповаги до державних символів України з боку учнів або працівників школи ми побачили,

що учасники освітнього процесу практично завжди шанобливо ставляться до символіки. Про це свідчать такі дані: завжди - відповіли 40 (90,91%) одинадцятикласників, 90 (91,84%) батьків та 37 (94,87%) учителів, іноді – 4 (9,09%) - учні 11-их класів, 4 (4,08%) батьків.

Щодо проявів вандалізму - свідомого нищення учнями школи насаджень, пам'яток чи громадського, зокрема шкільного майна більшість респондентів дотримуються такої думки, що переважно такого не трапляється. Це впливає із результатів дослідження - 33 (75%) - учні 11-их класів, із ними згодні 25 (46,30%) дев'ятикласників.

Здобувачі освіти нашого закладу дбають про благоустрій території школи та навколишнього громадського простору. Дирекція та класні керівники завжди підтримують своїх вихованців у цьому. Підтвердженням цього є результати опитування стосовно цієї теми: 41 (83,18%) - одинадцятикласників відповіли, що так, підтримують, але 3 (6,82%) - яким не цікаво.

Дещо інший цикл запитань, стосовно символів України, відносно респондентів 9-их та 11-их класів був запропонований учням 5-их класів. Відповіді були такими:

виконують Гімн напам'ять: так - 53 (89,83%); не впевнені - 6 (10,17%);

описують Прапор України: так - 51 (86,44%); не впевнені - 7 (11,86%);

знають і можуть розповісти про походження малого Герба України: так - 33 (55,93%); не впевнені - 22 (37,29%);

пояснюють цінність історичних постатей: так - 50 (84,75%); 8 (13,56%) - не впевнені;

розуміють значення потрібних слів, жестів, постви при вшануванні державної символіки: так - 42 (71,19) і 14 (23,73%) - не впевнені. (Додатки. Малюнки 22, 26).

У закладі проводиться активна системна робота з формування високої патріотичної свідомості, любові до Батьківщини, до всього рідного: мови,

історії, видатних українців, поваги до захисників України, меценатів, державотворців.

Особливо сприяння розвитку, почуття патріотизму, приналежності до свободолюбивої української нації активізувалося під час війни в Україні з боку російського агресора. У школі панує дух єдності, волонтерства, розуміння особливої ситуації в країні, прагнення вкласти особисту лепту в наближення Перемоги. Усі учасники освітнього процесу (учні, педагоги, батьки) усвідомлюють свою приналежність до спільноти громадян патріотів України.

Дуже добре станом на сьогодні працює гурток “Захист України”. Старшокласники з педагогом взяли участь у сходженні на гору Лопата, присвяченому 80-річчю створення УПА. Команда “Соколи” здобула почесне друге місце у юнацько-патріотичній грі “Джура”. Було організовано військово – патріотичний вишкіл з ветеранами АТО, огляд військового реманенту, зброї – фронтових трофеїв. Систематично проводяться тренінги, практичні заняття із стрілецькою зброєю, зустрічі з медиками районної та обласної лікарень, під час яких учні набували досвід з надання медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях та вогневих пораненнях. Значну роботу в формуванні характеру майбутніх захисників Вітчизни здійснюють й інші шкільні гуртки (мистецькі, технологічні, інтелектуальні).

Ефективний інструментом формування активної позиції громадянина – українця є учнівське самоврядування. Як свідчать окремі опитування, учні відчули особисту відповідальність за значущі справи, за результат своєї роботи: діти плетуть захисні сітки, готують мистецько-патріотичні подарунки солдатам, складають святкові, Великодні та Різдвяні харчові “кошики”, організовують благодійні акції (концерт “Україна понад усе”, ярмарки смаколиків та патріотичних сувенірів тощо). У більшості випадків вони є самі ініціаторами таких заходів. Їх активно підтримують батьки, педагоги надають технічну допомогу органи ОТГ.

Варто згадати про підтримку і взаємодію місцевого духовенства із школою. Отець-декан є організатором у м. Старий Самбір національної

скаутської організації України Пласту, членами якої є учні нашої школи. Парохи є частини гостями на шкільних святах, уроках духовності, годинах пам'яті (нещодавно відбулося освячення меморіальних дощок загиблих воїнів – випускників школи). ОЗЗСО носить ім'я Героя небесної сотні. У школі є музей Богдана Сольчаника.

Учнівське самоврядування розробило ряд проєктів патріотичного характеру: історія однієї могили у малому місті на тлі великої історії України (про могилу воїнам УПА у Старому Самборі), “Стежками древнього міста” (про історичні пам'ятки, пам'ятки рідного міста та його звитяжні сторінки)

Учні почувають себе господарями своєї землі: дбають про частоту довілля (акція “гумові рукавички – і уперед”, “зелені насадження – окраса і здоров'я”, акція “годівнички”), упорядковують та доглядають пам'ятні меморіали, пам'ятники, могилу воїнів УПА, систематично організують зустрічі дозвілля із громадськими організаціями “Союз Українок”, “меморіал”, людьми похилого віку. Беручи участь у загальношкільних та міських заходах, учні набувають лідерські якості, розвивають такі риси громадянина, як: відповідальність, ініціативність, самостійність, вміння робити вибір, відстоювати свою точку зору. Є й на жаль, поодинокі вияви пасивності або участі у шкільних справах не із соціально значимої мотивації, а для задоволення власних інтересів: щоб “зустрітися з друзями”, “отримати хороші оцінки”, “розважатися” тощо.

У школі станом на сьогодні за наведеними вище прикладами достатньо розвинутий рух волонтерства. Більшість опитаних старшокласників вказали на свою участь у волонтерській роботі. Їх підтримали і учні 5 класів та педагоги і батьки.

Ключове питання 5: Наскільки у шкільному освітньому середовищі використовуються форми і методи, що є розвивальними і мотивуючими до навчання?

Теза: в навчальному закладі станом на сьогодні є достатньо сприятливі умови для розвивального і мотивуючого навчання, використовуються активні та інтерактивні методи, працює бібліотека; забезпечується розвиток інтелектуального потенціалу всіх суб'єктів.

Аргументи і факти

На шляху до освітнього середовища, що мотивує і розвиває учнів є досягнення у використанні найрізноманітніших активних та інтерактивних методів, роботі гуртків, секцій, мистецьких студій з використанням ІКТ, Інтернету, систематично проводяться екскурсії, подорожі тощо.

Навчальний процес, як і виховний у школі проходить цікаво та з використанням різноманітних методів. Дуже часто на уроках учні виконують завдання групами або/і парами. Опрацювавши відповіді респондентів на дану тематику ми побачили, що найчастіше цей метод навчання використовують на уроках:

української мови - 23 (52,27%) - 11-ї та 37 (68,52%) - 9-ї класи;

математики - 20 (45,45%) - 11-ї та 6 (11,11%) - 9-ї класи;

літератури (української/зарубіжної) - 19 (43,18%) - 11-ї та 30 (55,56%) - 9-ї класи;

іноземної мови - 16 (36,36%) - 11-ї та 34 (62,96%) - 9-ї класи;

технології - 14 (31,82%) - 11-ї та 17 (31,48%) - 9-ї класи;

фізики - 13 (29,55%) - 11-ї та 6 (11,11%) - 9-ї класи;

історії - 10 (22,73%) - 11-ї та 20 (37,04%) - 9-ї класи;

На інших уроках користуються груповим методом рідше; проте є й декілька респондентів, які вважають, що ні групами, ні парами на уроках не працюють - 6 (13,64%) одинадцятикласників і 2 (3,70%) дев'ятикласників.

Відповідаючи на подібне запитання “Як часто ви пропонуєте учням названі види завдань?” учителі-респонденти дали відповіді, що регулярно використовують вище названі види завдань для:

- 35 (89.74%) - на узагальнення,
- 33 (84.62%) - на аналіз і порівняння,
- 26 (66.67%) - на оцінювання,
- 24 (61.54%) - для пари/тріади,
- 22 (56.41%) - для групи учнів 4-6 осіб,
- 14 (35.90%) - на творче (есе, роздум, твір),
- 18 (46.15%) - проєкт;

ніколи для:

- 25 (64.10%) - на прогнозування,
- 19 (48.72%) - проєкт,
- 17 (43.59%) - творче (есе, роздум, твір),
- 6 (15.38%) - на аналіз і порівняння.

Деякі учителі ніколи не використовують такі види завдань для:

- 8 (20.51%) - творче (есе, роздум, твір),
- 2 (5.13%) - проєкт,
- 2 (5.13%) - на прогнозування.

Це зв'язано з тим, що вони є вчителями точних наук.

На запитання “Чи цього семестру вчителі організували на уроках навчальні дискусії з проблемних питань?” відповіли таким чином:

- усі учителі організували і часто - 16 (36,36%) - учні 11-их класів і 14 (25,93%) - учні 9-их класів;
- усі учителі, але не часто - 4 (9,09%) - учні 11-их класів і 23 (42,59%) - учні 9-их класів;

дехто, але часто - 10 (22,73%) - учні 11-их класів і 5 (9,26%) - учні 9-их класів;

інколи - 10 (22,73%) - учні 11-их класів і 4 (7,41%) - учні 9-их класів.

Є й такі учні, які вважають, що важко відповісти на таке запитання - це 4 (9,09%) одинадцятикласників та 5 (9,26%) дев'ятикласників.

Опрацювавши запитання щодо проведення позаурочного часу зі своїм класом/школою ми отримали різноманітні відповіді: значній кількості опитаних подобаються походи / туристичні поїздки - 23 (52,27%) одинадцятикласникам і 41 (75,93%) дев'ятикласнику їх підтримали учителі - це 23 (58,97%) респонденти; цікавлять екскурсії у музеї та виставки - 19 (43,18%) учнів 11-х класів, 42 (71,78%) учні 9-х класів і 13 (33,33%) учителів; із задоволенням відвідують театри - 2 (4,55%) одинадцятикласники і 19 (35,19%) дев'ятикласників. Є і такі учні, які зазвичай ухиляються від участі у таких заходах - це 6 (13,64%) - 11-і класи і 1 (1,85%) учень 9 класу.

На запитання "Наскільки часто впродовж минулого навчального року Ваші рідні були активними учасниками екскурсій, подорожей, турнірів, олімпіад тощо?" Респонденти 11 класів відповіли, що завжди брали участь - 15 (34,09%). Їх підтримали 14 (25,93%) респондентів дев'ятикласників; беруть участь тільки тоді, коли мають на це час 14 (31,82%) учнів 11-х класів і 29 (53,70%) учнів 9-х класів. Проте значна кількість учасників опитування відповіла, що ніколи не брала участі. З них: 13 (29,59%) - одинадцятикласників та 6 (11,11%) учнів 9-х класів.

На подібне питання відносно участі у екскурсіях та ін. рідні учнів відповідали і учителі. Майже усі вчителі відповіли, що так - 38 (97,44%) респондентів.

Проаналізувавши відповіді запитань щодо дбалої та цікавої організації учителями екскурсій, змагань та інше ми бачимо, що це проходить на достатньо високому рівні. 35 (78,55%) одинадцятикласників відповіли, що усі загалом дбають і досить успішно. Такої ж думки дотримуються і дев'ятикласники. Це 47 (86,04%). І 39 (100%) учителів згодні із попередніми учасниками опитування.

На запитання адресовані одинадцятикласникам “Як ви думаєте, чи вчителі, які минулого навчального року організовували позаурочні заходи, достатньо дбали щоб вони були цікавими і потрібними учням”? Відповіді були такі:

24 (54,55%) відповіло, що їм було цікаво на спортивних змаганнях, 14 (31,82%) - на предметних олімпіадах, конкурсах та турнірах, 7 (15,91%) на літературних конкурсах та мистецьких виставках, 3 (6,82%), на учнівських наукових конференціях, конкурсах та семінарах, 1 (2,27%) на технічних виставках, 7 (15,91%) не брали участі у жодних позашкільних заходах.

Одинадцятикласникам було запропоновано запитання “Чи достатньо Вам знань, отриманих у школі, для успішного вступу у вищий навчальний заклад?” Достатнім рівнем знань вважають 32 (72,73%) - респондентів, 5 (11,36%) - важко відповісти, але 7 (15,91%) вважають, що їм цього не достатньо.

На питання “Чи займаєтеся Ви додатково для успішного проходження зовнішнього незалежного оцінювання” 13 (29,55%) одинадцятикласників відповіло, що займається самостійно (використовує матеріали та лекції з Інтернету та бібліотеки) 7 (15,91%) займається додатково зі своїми вчителями, 19 (43,18%) займається із кількома репетиторами, 3 (6,82%) ходять на підготовчі курси, 2 (4,55%) учні відповіло, що додатково не займаються.

На запитання учителям “Як ви забезпечуєте дотримання учнями принципів академічної доброчесності”, відповіді були такі: 22 (56,41%) найбільша респондентів вчителів відповіли, що наполягає на самостійному виконанні завдань, 20 (51,28%) пропонують проблемні творчі завдання, які неможливо списати, 20 (51,28%) не допускають протекціонізму та шахрайства під час проведення олімпіад та конкурсів, 19 (48,72%) навчають школярів покликатися на використані джерела, вказувати праці та авторів, 17 (43,59%) власним прикладом демонструю дотримання норм законодавства України про авторське право.

На запитання батькам, щодо забезпечення дотримання вашої дитини та іншими учнями принципів академічної обдарованості, відповіді були такі:

39 (39.80%) вимагають самостійно виконувати завдання, відхиляють списані роботи 23 (23.47%) пропонують завдання, які унеможливають списування, 35(35.71%) проводять конкурси і олімпіади, на яких справедливо оцінюють результати 19 (19.39%) неупереджено оцінюють результати навчання учнів 17 (17.35%) привчають учнів робити необхідні покликання на інформаційні джерела 7 (7.14%) обговорюють правила поведінки учнів.

82 (83.67%) батьки вважають, що педагоги дбайливо ставляться до організації позаурочних заходів (експедиції, екскурсії, подорожі, змагання).

52 (57.06%) батьків відповіли, що більша частина з них у кожному класі є активними учасниками виховних заходів. 38 (38.78%) вважають, що найчастіше задіяні батьківські комітети.

П'ятикласникам було запропоноване таке питання "Чи сподобалися Тобі екскурсії(музеї, вулицями, рідним краєм), на які клас вирушав минулого навчального року?" Відповіді були такі:

47 (79.66%) - звісно, це дуже цікаво;

5 (8.47%) - як які /деякі сподобалися, інші - ні;

7 (11.86%) - ми класом ніде не були.

Учні 5-х класів охоче брали участь і відзначали державні та релігійні свята (День знань, Шевченківські дні, наближення Різдва або Великодня). Це підтвердило 57 (96.61%) учнів. Лише двом учням не сподобалося.

На запитання "Якими послугами шкільної бібліотеки ви користувалися?" отримали ряд відповідей:

для отримання підручників - 35 (79.55%) одинадцятикласників, 45 (83.33%) дев'ятикласників та 12 (29.34%) п'ятикласників.

брали книги для читання - 18 (40.91%) - учні 11-х класів, 21 (38.89%) - учні 9-х класів та 21 (35.59%) - учні 5-х класів;

працювали в читальному залі 3 (6.82%) одинадцятикласники, 5 (9.26%) дев'ятикласників і 23 (38.98%) п'ятикласників.

Є й учні, які не користувалися шкільною бібліотекою. Це 7 (15.91%) учнів 11 класів і 5 (9.26%) учнів 9-х класів і 12 учнів (12.34%) п'ятикласників.

Усі п'ятикласники, а це 54 (100%) одноставно виконують домашні творчі роботи (твір-роздум, есе, тощо) тільки самостійно, висловлюють власні думки.

Дещо інші думки у одинадцятикласників. Більшість із них також виконують самостійно, а це - 29 (65,91%) учнів. Є й здобувачі освіти, які списують твори, знайдені в інтернеті - 3 (6.82%) респондентів

На запитання “Якою мірою школа задовольняє Твої пізнавальні та/або розвиткові інтереси у позаурочний час?” Мали можливість обрати декілька відповідей. 23 (42.59%) вказали, що тренуються у шкільній спортивній секції/спортивному гуртку; 9 (16.67%) - навчаються у музичній школі; 6 (11.11%) відвідують шкільний науковий гурток. Проте, є й такі, а це 21 (38.89%) які не відвідують жодних шкільних гуртків, оскільки у них є інші інтереси.

Майже подібне запитання було запропоноване дев'ятикласникам. Найбільша кількість 22 (50%) відвідує заняття у спортивних секціях.

Дещо менше, а це 12 (27.27%) інтелектуальні змагання (вікторини, брейн-ринги тощо). Поряд із попередніми відповідями можна відмітити й учнів, які беруть участь в учнівських виставах, концертах, а це - 11 (25%) респондентів. Нажаль є достатньо велика кількість здобувачів освіти, яких не цікавить жоден з шкільних гуртків.

Проаналізувавши запитання дев'ятикласникам щодо участі у шкільних публічних заходах - олімпіадах, конкурсах, виставках, змаганнях тощо та скерування їх або їх витвір для участі у таких заходах (науковому, технічному, літературному, мистецькому) - відповіді були різноманітними:

на спортивні змагання - 28 (51,85%);

на предметні олімпіади, конкурси, турніри - 20 (37,05%);

на літературних конкурсах, мистецьких виставках - 8 (14,81%);

на учнівські наукові конференції, конкурси, семінари - 3 (5,56%);

на технічні виставки, конкурси - 3 (5,56%).

Але є і такі учні, які не брали участь у таких заходах з власної ініціативи.

Це 16 (29,23%) респондентів.

На запитання “Які форми ви найактивніше використовуєте у роботі з батьками?” Відповіді учителів були наступними:

індивідуальні зустрічі з батьками - 33 (84,82%),

батьківські збори - 30 (76,92%),

залучення до організації та супроводу туристичних походів, екскурсій, змагань - 26 (66,67%),

з вивчення думки батьків шляхом тестування, анкетування - 25 (62,10%),

запрошення батьків на уроки - 17 (43,59%),

батьківські лекторії та тренінги - 7 (17,95%),

скерування за консультацією до шкільного психолога - 5 (12,82%),

спілкування онлайн та офлайн - 10 (25,64%).

Щодо організації спільних заходів із іншими освітніми установами або ГО учителі - респонденти відповіли, що такі заходи періодично проводяться. Про це свідчить 34 (87,18%) відповіді.

Батьківська спільнота закладу часто бере участь у ініціюванні та допомозі організації закладів. Відповівши на запитання як це проходить - учителі вважають: ініціюють та допомагають організувати окремі виховні справи - 25 (64.10%), частково беруть на себе фінансування та матеріальне забезпечення - 21 (53.85%); є безпосередніми учасниками виховних справ, участь у яких брали їхні діти - 23 (58.97%) .

Батьки відповіли , що вони 39 (39.80%) ініціювали окремі виховні справи, 32 (32.65%) долучилися до виховних справ, 25 (25.51%) взяли на себе фінансування заходів, 16 (16.33%) вважають, що педагоги не зверталися за допомогою до них.

Дослідження освітнього простору з питань культуротворчості показала, що у навчальному закладі створені достатньо сприятливі умови для розвивального та мотивуючого навчання.

Педагогічні працівники достатньо зацікавлені у використанні інноваційних технологій. Цьому сприяє частково програма Нової української школи та непогане оснащення технічними засобами (проектори, ноутбуки, смарт дошки, мультимедійні дошки тощо.) На уроках переважна більшість учителів вдало практикують роботу в групах, в парі, командою. А форма дебатів, дискусій на заняттях та в позаурочних заходах виховує такі риси як: вміння приймати рішення, відстоювати свою точку зору, вільно висловлювати думку, критично мислити, оцінювати, співставляти, робити висновки.

Учні із задоволенням відвідують шкільні гуртки: творчу інтелектуальну лабораторію “Що? Де? Коли?”, спортивні секції (волейбол, футбол, теніс, шахи), мистецьку студію “Первоцвіт”, вокальний гурток “Джерельце”. На жаль є і багато учнів, які не дбають про розвиток свого творчого потенціалу, а деякі педагоги недостатньо працюють над пізнавальним і розвивальним інтересом. Не завжди долучаються і батьки до гуртків, секцій, турнірів, олімпіад, змагань.

Здебільшого вони активні у проведенні екскурсій, подорожей, концертів, ярмарків, спортивних та мистецьких заходів. У школі працює бібліотека. Учні за потреби користуються послугами Старосамбірської публічної бібліотеки. Але рівень користувачів (учнів) послугами бібліотек явно знизився завдяки використанню інтернету.

Учні школи здобувають призові місця на предметних олімпіадах та творчих конкурсах. Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика 2 місце, “Об’єднаймося ж брати мої”, мовно – літературний конкурс імені Тараса Шевченка, творча інтелектуальна лабораторія (Що? Де? Коли?), літературна студія “Первоцвіт”. Творчі роботи “Традиції і звичаї моєї родини”, “Львівські лицарі Небесної сотні”, творча зустріч із Леславою Кореновською, доктором філологічних наук, професором Краківського університету “Ліна Костенко. Ідіостиль поетеси або гартуємо патріотичну міць нації”.

Ключове питання 6: Якою мірою учасники навчально - виховного процесу залучені до громадської діяльності, є відкриті до партнерства і позитивно налаштовані до інклюзивної форми навчання.

Теза: у школі станом на сьогодні склалося загалом позитивне ставлення до дітей з особливими потребами. Учасники освітнього процесу частково залучені до громадської діяльності та життя місцевої громади.

Відкритим простір визнали: одинадцятикласники – 15,9%, дев'ятикласники – 185,19%, п'ятикласники – 5,08%, батьки – 28,57%, вчителі – 66,67%

Аргументи і факти:

За результатами анкетування більшість респондентів, відповіді яких дозволяють стверджувати, що простір навчального закладу є відкритим для обміну інформацією, установлення сталих зав'язків “школа - сім'я”, “школа - влада”, “школа - ОТГ”, а також до співіснування з учасниками інклюзивної форми навчання.

За результатами дослідження освітнього середовища виховний простір є майже повністю відкритим; створені нормальні умови для навчання дітей з особливими потребами.

На запитання “Як учні ставляться до школярів з особливими освітніми потребами” учні 11-х класів відповіли, що так само як і до інших школярів - 30 (68,18%), дев'ятикласників - 37 (68,62) та п'ятикласників - 51 (86,44%); 8 (18,18%) респондентів - одинадцятикласників, 10 (18,52%) - 9-х класів та 7 (11,86%) - 5-х класів - із зацікавленістю спілкуються. Але є - 2 (5,54%) - учні 11-х класів, 6 (11,12%) учнів 9-х класів і 1 (1,69%) - 5-х класів - з такими учнями майже не спілкуються

Опрацювавши запитання щодо підтримки школи у спілкуванні з школярами іноземних шкіл 26 (59,09%) учнів 11-х класів та 18 (23,34%) - 9-х

класів відповіли, що неодноразово спілкувалися; 17 (38,63%) одинадцятикласників та 11 (20,37%) дев'ятикласників - якісь контакти є, іноді з особистих причин.

П'ятикласникам було запропоноване запитання “Чи траплялася нагода поспілкуватися у школі з дітьми з інших шкіл?” Вони відповіли таким чином:

27 (45,76%) - у школі іноді влаштовують спільні події;

22 (37,29%) - спілкуються за власним бажанням;

10 (16,95%) - не спілкуються.

Щодо спілкування з учнями ВПО учасники е-опитування є такі результати:

24 (54,55%) - одинадцятикласники відповіли - “часто спілкуються, як у школі так і поза її межами”. Їх підтримали 36 (66,67%) дев'ятикласників, 65 (66,33%) батьків та 25 (64,10%) - учителів;

15 (34,09%) учнів 11-х класів - “нейтральне, спілкуються так, як між собою”; з ними згідні 14 (25,93%) - 9-х класів, батьків 11 (11,22%) батьків та 14 (35,90%) учителів

Більшість учнів 9-х класів вважають, що їх батьки довіряють учителям. Це - 44 (80,48%) респондентів. Такої ж думки і учителі - 38 (97,44%) опитаних

Учительська спільнота та здобувачі освіти досить часто спілкуються з активістами громадських організацій, волонтерами, захисниками Батьківщини.

Це можна побачити з відповідей:

66 (67,35%) батьків та 36 (92,31%) учителів - “Так навіть частіше, ніж до повномасштабного вторгнення російських військ в Україну”;

14 (14,29%) батьків і 2 (5,13%) учителів.

У навчальному закладі загалом позитивне ставлення до дітей з особливими потребами. Зневажливого, агресивного, ставлення фактично немає. Асистенти учителів у тісній співпраці з педагогами подбали про інтеграцію своїх підопічних до класного соціуму, про обладнання ресурсної кімнати та ефективно відкоригували.

У школі фактично немає дискримінації учасників освітнього процесу за етнічною, релігійною статевою ознаками.

Школа відкрита для спілкування з громадськістю, зокрема із організаціями «Союз Українок», «Просвіта», активними учасниками якої є педагоги школи та батьки. «Меморіал» тісно співпрацює, організовуючи спільні заходи із відділом публічної бібліотеки, історико-краєзнавчим музеєм, відділом культури молоді і спорту та туризму Старосамбірської міської ради.

Не завжди вдається поспілкуватися з лідерами ОТГ, а також воїнами ЗСУ, частішими є зустрічі з волонтерами, ветеранами АТО, представниками територіальної оборони. Школа підтримує зв'язок і надає допомогу тимчасово переселеним, які проживали у закладі (3 місяці 2022 рік, кількість 80 осіб). Педагоги та батьки готували їжу, готували класні кімнати під спальні. Підтримуються сталі відносини із спільнотами інших навчальних закладів ОТГ.

Проводяться спортивні турніри, змагання, ігри, наприклад, «Сокіл» патріотичні виступи. Тісно співпрацює заклад з церковною спільнотою (участь у конкурсі церковної пісні) «Радуйся Маріє» Дрогобицько-Самбірської єпархії, учениця 9 класу зайняла 2 місце; (за участь у фестивалі «Різдвяна зима з вертепом у м. Дрогобич) частими гостями у школі є представники молодіжних організацій «Молодіжний центр», «Бескиди» та інші.

Нажаль, батьки є учасниками таких шкільних заходів у ролі глядача, школа не використовує батьків як суб'єкт виборів, про це заявили декілька опитуваних батьків учнів п'ятого, дев'ятого, одинадцятого класів.

Шкільний інформаційний простір діє для формування громадської думки. За даними анкетування більшість учителів можуть висловити свою думку на педраді, на нараді при директорові, завучах, а також у соціальних мережах (створені групи «Класний керівник», «Школа №1», сайт школи).

ВИСНОВКИ

Рівень демократичності у ОЗЗСО достатньо високий. Насамперед, слід відзначити присутність демократичного механізму управління. Компетентність директора школи, заступників та учителів в управлінській сфері на високому рівні. Педагоги переважно враховують думку учнів. Здобувачі освіти при анкетуванні у малому відсотку визнали, що учителі іноді сердяться на них, але не ображають. При плануванні виховних заходів класні керівники і педагог-організатор учнівської молоді враховують зацікавленість, інтерес учнів, зважаючи на вікову категорію, уподобання тощо. Анкетування показало, що у класах майже сформовані учнівські колективи. Достатньо сформоване учнівське самоврядування та батьківське самоврядування. Учнівській парламент до дня вчителя провів день учнівського самоврядування, своєю дуже ефективною організацією та цікавою програмою приємно здивував освітян. Учнівське самоврядування розробляє проекти і дбає про чистоту і порядок у школі, організовує дозвілля, співпрацює із громадськістю, здійснюють благодійні акції та ін. В учнівському середовищі вільно обирають лідерів, без примусу, на засадах приязні та доброзичливості розподіляють обов'язки. На жаль, є у школі поодинокі учні, які не беруть участі в учнівському самоврядуванні, їм не цікава діяльність самоврядуючих.

Згідно з даними анкетування учнів зрозуміло про особистий вибір тематики виховних заходів, з власної волі та ініціативи беруть участь в освітніх справах закладу, вчатья з повагою ставитись один до одного, наслідуючи виховників, які з повагою ставляться до учнів, поціновуючи їхню гідність старшокласники беруть активну участь у розробці шкільної виховної програми.

У Старосамбірському ОЗЗСО майже повністю сформований демократичний, освітній простір як виховний. У школі гарантоване право участі батьків у житті освітньої спільноти: не обмежується свобода висловлювання власної думки, пропозицій щодо справ, які впливають на особисте шкільне життя їх дітей. Дієво працює батьківський комітет, батьки беруть активну участь у педрадах, нарадах при директорові, про свідчать такі

відповіді батьків на запитання у моніторинговому дослідженні якості освітнього середовища у закладі.

На жаль, за даними дослідження у закладі інколи ігноруються демократичні принципи функціонування учнівського самоврядування: виборності при формуванні його органів, публічності та свободи вибору.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДИРЕКЦІЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

1. Організувати представлення шкільній спільноті та громадськості результатів проведеного 11 жовтня 2023 року дослідження якості виховного простору та забезпечити їх обговорення.
2. Провести обговорення за участі педагогів, учнів та батьків стосовно дотримання у школі норм Конвенції про права дитини, шкільного статуту та трудового договору, інших документів, що регламентують відносини між учасниками освітнього процесу, академічні свободи педагогічних працівників, участь батьків у виховному процесі.
3. На основі результатів цього дослідження визначити актуальні для шкільної спільноти проблеми організації виховного простору школи та публічно обговорити шляхи їх подолання.
4. Не допускати порушення демократичних принципів формування органів учнівського самоврядування школи, налагодити навчання новообраних членів цих органів.
5. Забезпечити інформаційну відкритість школи як інституції. Посилити умови для роботи шкільних засобів інформації.
6. Систематично інформувати учасників освітнього процесу про співпрацю школи з громадськими організаціями.
7. Підтримати розгортання у школі волонтерського руху.
8. З урахуванням результатів цього дослідження встановити потреби та спланувати підвищення кваліфікації педагогічних працівників школи як виховників.
9. Залучати сертифікованих фахівців з об'єднаної територіальної громади та Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та інших спеціалістів для проведення потрібних педагогам школи

навчальних семінарів та тренінгів з виховної тематики, вебінарів, майстерок.

- 10.Надавати необхідну підтримку працівникам, які вирішать брати участь у конкурсі «Класний керівник року», ярмарках педагогічних інновацій, проєктів тощо.
- 11.Не допускати використання педагогами своїх повноважень для отримання особистої або групової вигоди. Доброзичливо ставитися до учнівських помилок, оцінювання навчальних досягнень.
- 12.Продовжити співпрацю закладу з інклюзивно-ресурсним центром.
- 13.Забезпечити демократичність виборів лідерів батьківської спільноти та лідерів учнівського самоврядування.
- 14.Продовжити роботу щодо якості, змістовності й поваги у ставленні до державних символів, пам'ятних знаків, вшанування Героїв України; вивчення звитяжних сторінок її історії; патріотичного ставлення до шкільних заходів, свідомого відповідального відношення до насаджень, шкільного майна.
- 15.Сприяти усуненню шкідливих звичок в межах шкільної території, профілактиці булінгу, забезпечення кібербезпеки та безпечного Інтернету.

ДОДАТКИ

Наказ директора школи

УКРАЇНА
СТАРΟΣАМБІРСЬКИЙ ОПОРНИЙ ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
I-III СТУПЕНІВ №1 ІМЕНІ ГЕРОЯ УКРАЇНИ БОГДАНА СОЛЬЧАНИКА
СТАРΟΣАМБІРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ САМБІРСЬКОГО РАЙОНУ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

82000, вул. Шевченка, 14 м.Старий Самбір, Львівська область, Email: strschool1@gmail.com, тел.(238) 31-3-98

НАКАЗ

04.10.2023

м.Старий Самбір

№ 113

Про е-анкетування у закладі

Відповідно до листа Департаменту освіти і науки Львівської ОДА від 09.10.2023р. №02-01/08/2055 «Про е-анкетування у закладах загальної середньої освіти Дрогобицького, Золочівського, Львівського та Самбірського районів та з метою проведення оцінювання освітнього середовища закладу

НАКАЗУЮ:

1. Створити робочу групу для проведення анкетування в е-форматі педагогічних працівників, учнів 5-х, 9-х, 11-х класів, батьків цих учнів, у складі:

Олійник Л.Ю. - заступник директора з навчально-виховної роботи
Гулик І.Я. - педагог-організатор
Пащак Г.Б. - практичний психолог
Білич Л.І. - вчитель інформатики
Вовчко О.В. - вчитель української мови та літератури
Бушак С.В. - вчитель української мови та літератури
Луць М.Я. - вчитель української мови та літератури
Нискогуз І.М. - вчитель української мови та літератури

2. Робочій групі:

- 2.1. Провести 11.10.2023р. е-анкетування учнів 5-х, 9-х, 11-х класів, батьків цих учнів та педагогів.
  - 2.2. Спланувати інтерв'ювання заступника директора, практичного психолога, педагога-організатора, голови батьківського комітету закладу, фокус-групи класних керівників 5-х, 9-х, 11-х класів, фокус-групи учнів-лідерів учнівського самоврядування з розрахунку до 45 хвилин на кожне інтерв'ю.
  - 2.3. Підготувати всіх учасників до проведення 11.10.2023р. анкетування та на нараді при директору пояснити зміст, мету та важливість е-анкетування.
  - 2.4. До 10 листопада 2023 року опрацювати одержані дані для укладання на цій основі звітів про результати самооцінювання якості освітнього середовища закладу.
  - 2.5. Підготувати на педагогічну раду закладу звіт про результати самооцінювання якості освітнього середовища закладу.
3. Заступнику директора з навчально-виховної роботи Петрівській О.В. разом з робочою групою скласти розклад проведення 11.10.2023р. анкетування учнів 5-х, 9-х, 11-х класів з метою забезпечення усіх необхідних умов для проведення анкетування.
4. Контроль за виконанням даного наказу залишаю за собою.

Директор закладу

Галина НИСКОГУЗ

Діаграми (дані про респондентів, результати анкетування)

Дані про респондентів (див. презентацію; номери малюнків відповідають номерам слайдів)

Результати анкетування (див. презентацію; номери малюнків відповідають номерам слайдів)